

characterized as a period of handicraft and technological development that conformed to social-economic and political key points of USSR labor resources formation. During the investigation a particular attention was paid to statutory and regulatory documents, which not only regulated the ways of forming of qualified labor resources, but outlined effective and objective humanistic, academic and practical orientation of educational sphere that was directed to professional specialists of labor training support.

Keywords: professional education, training of future handicraft teachers, labor resources, public education.

УДК 378.147

Курач М. С.

ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Розкривається сутність сучасних проблем технологічної освіти. Акцентується увага на потребі перегляду підходів щодо підготовки учителів технологій. Обґрунтовується важливість забезпечення художньо-проектної складової підготовки студентів – майбутніх учителів у ВНЗ. Подається ретроспективний аналіз досліджень у педагогічній теорії та практиці в галузі дизайн-освіти в цілому та проблематики художньо-проектної підготовки майбутніх учителів технологій зокрема. Виокремлено основні завдання творчої художньо-проектної діяльності студентів в умовах педагогічного ВНЗ.

Ключові слова: майбутні учителі технологій, художньо-проектна підготовка, дизайн-освіта, педагогічна теорія, проблема підготовки вчителів.

Нині у педагогічних дослідженнях, присвячених професійній підготовці майбутніх учителів технологій, підвищення ефективності їхньої педагогічної діяльності пов'язують з мірою сформованості таких професійно важливих якостей і властивостей, як креативність, інформаційна, технологічна, естетична, педагогічна культура, ініціативність творча активність, тощо.

Аналіз Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти та навчальних програм з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів висуває на передній план необхідність у творчій художньо-проектній підготовці майбутніх учителів технологій, яка в майбутньому повинна забезпечувати дизайн-освіту підростаючого покоління, що згідно з сучасним соціальним замовленням передбачає підготовку творців, мислячих людей з високим культурно-інтелектуальним рівнем й естетичним смаком.

У різні періоди на необхідності формування художньо-проектної культури особистості як раціонально-естетичного підґрунтя загальної і професійної освіти наголошували відомі мистецтвознавці у галузі дизайну В. Даниленко [5], Ю. Легенький [11], В. Сидоренко [14] та ін. Цими вченими художнє проектування розглядається як феномен і фундамент культуротворчої системи загальної та професійної освіти, що має стратегічний потенціал і методологію, які дозволяють сформувати різнобічно розвинену особистість, брати участь у процесі ранньої професійної орієнтації або здійснювати “підготовку фахівців з розвиненим проектно-творчим, інтегруючим, міждисциплінарним мисленням” [19, с. 23]. Головним завданням вони вважали створення системи дизайн-освіти, поширення художньо-проектних знань й умінь на різних щаблях освітньої галузі задля розв'язання виховних, розвивальних і просвітницьких завдань.

Стосовно використання елементів дизайн-освіти в умовах загальноосвітньої школи, то нині враховані недоліки попередньої системи трудової політехнічної підготовки учнівської молоді та сформульовані нові принципи та вимоги суспільства до освітнянської галузі, які отримали відображення у Державному стандарті базової і повної загальної

середньої освіти. Зокрема, у цьому програмному документі наголошується, що метою освітньої галузі “Технології” є “формування і розвиток проектно-технологічної та інформаційно-комунікаційної компетентностей для реалізації творчого потенціалу учнів і їх соціалізації у суспільстві” [6]. У державних вимогах до підготовки учнів основної школи з освітньої галузі “Технології” зазначено, що результатом вивчення інваріантного блоку “Проектування” повинні стати сформовані знання й уміння: 1) провадити дослідно-пошукову діяльність у процесі проектування; 2) визначати завдання проекту відповідно до обраної проблеми; 3) застосовувати інформаційно-комунікаційні технології під час проектування; 4) розуміти і виконувати елементи художнього проектування за графічним зображенням або власним задумом... [6].

Ці державні вимоги знайшли змістовне відображення в обов’язковій (інваріантній) складовій типової програми з трудового навчання для 5–9 класів 2012 р. (укладачі: В. Сидоренко, Н. Боринець, В. Боровко, В. Гащак та ін.) [12]. Зокрема, наскрізна тема “Основи проектної діяльності” передбачає вивчення у 5 класі таких питань: Проектування як вид діяльності. Міні-маркетингові дослідження (анкетування). Використання біоформ у створенні виробів. Графічне зображення в проектуванні: малюнок виробу. Вибір виробу для проектування та виготовлення (за варіативним модулем); у 6 класі: Методи проектування та ін.. Крім цього, при виборі у 8 класі блоку 3 “Технологія виготовлення виробів інтер’єрного призначення” передбачається вивчення розділу “Дизайн предметного середовища” за такими темами: Предметне середовище. Засоби художнього проектування. Основні принципи дизайну.

Інша навчальна програма “Трудове навчання: основи дизайну” (укладачі: В. Мадзігон, В. Сидоренко, О. Коберник та ін.) [13] містить якісно новий, сучасний зміст трудового навчання, спрямований на формування конструкторських умінь, проектно-технологічної й інформаційної компетентності учнів з урахуванням сучасних вимог дизайну і технологій виготовлення виробів, зацікавленості учнів основними типами професій, сучасними матеріалами й інноваційними способами художньо-проектних і трудових дій. Програма містить основну, інваріантну частину – “Сучасний дизайн” та варіативну – “Етнодизайн”.

Для учнів старшої загальноосвітньої школи, які освоюють предмет “Технології” за універсальним або технологічним профілями, пропонуються навчальні програми, які також мають модульну структуру і складаються з двох частин – інваріантної та варіативної. Так, у типовій навчальній програмі для універсального профілю основою інваріантної складової є базовий модуль “Проектні технології у перетворювальній діяльності людини”, на вивчення якого у 10–11 класах відводиться по 12 годин. При цьому, старшокласники навчаються застосовувати проектну технологію як інструмент для розв’язання актуалізованих проблем у формі навчальних і творчих проектів. За таких умов художнє проектування перебуває ніби в центрі технологічної підготовки школярів, а змістове наповнення (певний вид предметно-перетворювальної або трудової діяльності) учитель добирає, виходячи з індивідуальних потреб, інтересів і здібностей учнів, наявної матеріально-технічної бази, регіональних особливостей та виробничого оточення, в якому знаходиться школа [17].

Реалізація змісту програми профільного навчання технологічного напрямку для 11-річної школи за спеціалізацією “Основи дизайну” [18] забезпечує розв’язання таких завдань: 1) розвиток творчих здібностей і виховання проектно-технологічної культури старшокласників; 2) формування в учнів знань сучасної понятійно-термінологічної словникової бази художньо-проектної і техніко-технологічної діяльності, а також умінь застосування її в навчальних умовах; 3) усвідомлення школярами функціональних обов’язків представників основних професій у різних видах дизайну (графічному, промисловому, рекламному, дизайні середовища, етнодизайні, веб-дизайні, фіто-дизайні, стайлінг-дизайні, арт-дизайні та ін); 4) набуття учнями знань про сучасні художньо-проектні технології, варіативні й альтернативні способи пошукової роботи з інформаційними джерелами, а також

про основи організації та планування художньо-проектної діяльності в умовах реального виробництва та правила безпечної праці в навчальних майстернях; 5) формування у школярів умінь створення пошукового каталогу інформаційних, графічних, відео- та аудіоматеріалів; організації робочого місця дизайнера, конструктора, технолога і робітника макетного цеху тощо; практичної готовності до здійснення художньо-проектної і техніко-технологічної діяльності; 6) набуття старшокласниками навчальних художньо-проектних і презентаційних компетентностей тощо.

У зв'язку із вищезазначеним, одним із актуальних завдань професійного становлення майбутніх учителів технологій є виявлення стану проблеми їх художньо-проектної підготовки в педагогічній теорії і практиці. Саме тому *метою* статті є розкриття основних передумов, що спричиняють необхідність навчання художньому проектуванню майбутніх учителів та виявлення вивченості проблем дизайн-освіти у загальноосвітній, професійній та вищій школі нашої держави.

Нині елементи дизайн-освіти, які репрезентовані змістом творчої художньо-проектної діяльності, стали важливими складовими художньо-трудової підготовки майбутніх учителів технологій у більшості вітчизняних педагогічних ВНЗ, зокрема: Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Вінницькому ДПУ імені Михайла Коцюбинського, Дрогобицькому ДПУ імені Івана Франка, Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії імені Тараса Шевченка, Полтавському НПУ імені В. Г. Короленка, Тернопільському НПУ імені Володимира Гнатюка, Уманському ДПУ імені Павла Тичини, Хмельницькому НУ, Чернігівському НПУ імені Т. Г. Шевченка та ін.

Однак, на жаль, лише останнім часом в окремих розрізнених дисертаційних дослідженнях вітчизняних учених порушувалися актуальні проблеми підготовки школярів і майбутніх учителів технологій до творчої діяльності, пов'язаної з різними видами дизайну та художнім проектуванням. Серед них, А. Бровченко, який вперше теоретично обґрунтував й експериментально перевірів методичну систему формування у студентів фахової компетентності з основ етнодизайну [2], О. Гервас – розробила зміст і методику вивчення пропедевтичного курсу “Основи дизайну” для учнів 5–9 класів у процесі трудового навчання [4], О. Стельмащук – систематизував теоретичні ідеї і практичний досвід підготовки вчителів дизайну і технології у Великій Британії та виявив можливості їх застосування в Україні [16], Л. Куліш – розробила методику педагогічного веб-дизайну майбутніх учителів технологій [10], С. Кадубовська – запропонувала технологію формування фахових понять з художнього проектування у майбутніх учителів технологій [8], В. Слабко – розкрив окремі аспекти фахової підготовки майбутніх учителів технологій до навчання основ дизайну у профільній школі [15].

З іншого боку, у контексті нашого дослідження інтерес викликає ретроспектива науково-дослідницької діяльності у галузі дизайн-освіти та методики її викладання у школі і професійних навчальних закладах. Перше дисертаційне дослідження, яке торкається методичних аспектів використання елементів технічної естетики на уроках праці у 5–6 класах, було захищене у 1969 р. Ю. Івановим [7]. Після цього, аж до кінця 90-х рр. ХХ ст. зазначена проблема була недостатньо актуалізованою і представленою лише окремими педагогічними дослідженнями (Ф. Бандуристий [1], Ю. Вроблявічюс [3], О. Ковешников [9] та ін.). З початку ХХІ ст. відбувається різке збільшення інтересу до цієї проблематики і як результат – кількості наукових розвідок у галузі дизайн-освіти, а також досліджень щодо впливу творчої художньо-проектної діяльності на формування особистісних і професійних якостей учнів та студентів (див. табл. 1).

Таблиця 1

**Педагогічні дослідження у галузі дизайн-освіти
(загальноосвітні і вищі навчальні заклади)**

Заклади освіти	Роки / Дослідники	
	2000 – 2006 рр.	2007 – 2013 рр.
Дизайн-освіта у загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладах	<p>2000 р.: Конишева Н., Куликов О., Ладигін Є., Харитоновна В.</p> <p>2001 р.: Маслова І.</p> <p>2002 р.: Асланова О., Бондаренко О.</p> <p>2003 р.: Медведєва О., Рудаков Д., Фильчакова Ю.</p> <p>2004 р.: Аккуратова О., Галямова Е., Недумова Н., Салтикова Г., Ящук С.</p> <p>2005 р.: Станько І.</p> <p>2006 р.: Гервас О., Голованева О., Долматова А., Мисюкевич А., Никітина О.</p>	<p>2007 р.: Фролова Г.</p> <p>2008 р.: Єременко Т., Р. Пилюгін, Сівцева І.</p> <p>2009 р.: Ісаакян О., Макарова О., Максименко Г., Пагута М., Савенко І.</p> <p>2010 р.: Печатіна М., Тименко В.</p> <p>2011 р.: Захарова С.</p> <p>2012 р.: Попова Г.</p>
Дизайн-освіта у вищих навчальних закладах	<p>2000 р.: Біла О., Клімов В., Ковешнікова О., Макарова Н., Пищев С.</p> <p>2002 р.: Гребенніков К., Марченко М., Саланкова С., Торшина І.</p> <p>2003 р.: Іванов В., Фролова С.</p> <p>2004 р.: Бандуристий Ф., Благова Т., Блуднов Г., Кизилів А., Костогриз Т., Новікова Т., Сафіна Л., Трошкін О., Турчин В.</p> <p>2005 р.: Гомбожав Ч., Іваннікова Л., Калина Н., Карімова І., Квач Н., Смірнова О., Усата Т., Харківський М.</p> <p>2006 р.: Абрамов О., Білоцерковська Н., Бундіна Ю., Братчикова Л., Гавриленко А., Дика І., Никітина О., Пелагейченко М., Погосова У., Полтавська М., Прусак В., Слепцова Н., Тарабріна І., Телегей В.</p>	<p>2007 р.: Абсалямова І., Арефьєва О., Белова І., Вілкова А., Гірина Д., Григорьєв А., Кошенов К., Матвєєва Т., Мізевич С., Погосян А., Степанова Т., Шепілова В.</p> <p>2008 р.: Артемьєва Ю., Афанасьєва І., Баматова Д., Васильєва Т., Даричева М., Єременко Т., Избаш С., Кривощокова М., Максимова З., Мала Т., Пилюгін Р., Садова Н., Ткач Д., Третьякова Т., Яворик Ю.</p> <p>2009 р.: Ассєров О., Балаєва Н., Земельєв С., Зінченко С., Кадигроб Є., Карпєєва С., Клепїкова А., Кравцова Т., Максименко Г., Огуречнікова І., Фалько В.</p> <p>2010 р.: Абоїмова І., Аверкін Ю., Алексєєва С., Ашутова Т., Власова Н., Гаврилова Л., Дерев'яно Н., Йолочкін М., Каукіна О., Козак Т., Корницька Л., Кузіна О., Львова І., Мишинська М., Мурзіна С., Олонцев О., Оружа Л., Плуток О., Соловьєва А., Степанов О., Тарасова О., Щукіна В.</p> <p>2011 р.: Андрєєва О., Анфімова Є., Бровченко А., Дикова Т., Комашко Н., Клімова Л., Кожуховська С., Кузьміна О., Кучєрова А., Новікова Я., Сапугольцев В., Сидоров А., Силко Р., Соколова М., Сокольнікова О., Федоров О., Халаф Н., Шишліна Н.</p> <p>2012 р.: Васильєва А., Зубкова М., Кириєнко І., Кленіна А., Мургазіна С., Сапугольцева М., Слабко В., Філатова К., Швець О.</p> <p>2013 р.: Баніт О., Береза Н., Зарицька Л., Кабубовська С., Камнева С., Куліш Л., Михайлова Е., Стельмащук О., Тягур В., Хворостов Д.</p> <p>2014 р.: Фурса О., Щєрбакова М.</p>

На діаграмі (рис. 1) представлена динаміка проведення науково-педагогічних

досліджень у галузі дизайн-освіти.

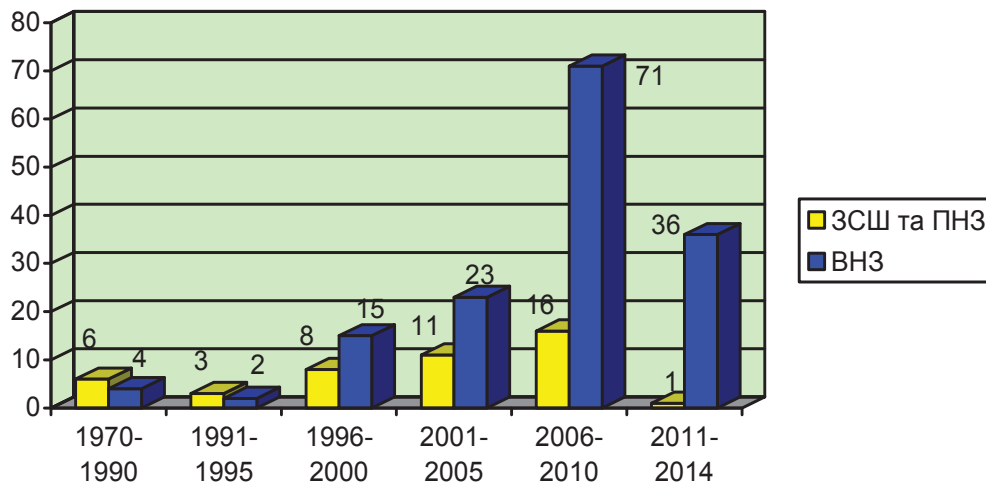


Рис. 1. Динаміка проведення науково-педагогічних досліджень у галузі дизайн-освіти

Як бачимо з таблиці та діаграми, дослідження проблем дизайн освіти як у загальноосвітніх так і у вищих навчальних закладах, поступово активізуються. Проте аналіз змісту цих досліджень показує, що цілісного теоретико-методологічного вивчення особливостей навчання вчителів технологій художньому проектуванню, яке розкривало б усі аспекти зазначеної проблеми та містило б чіткі теоретичні та методичні засади її розв'язання, на сьогодні немає.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок. Таким чином, теоретичне дослідження дозволило зробити висновок, що художнє проектування є важливим інструментом діяльності вчителя технологій та виступає як складний вид творчої діяльності на перетині науки і техніки, практики та мистецтва. Тому перспективами подальших розвідок у даній галузі повинно стати моделювання цілісної системи організації творчої художньо-проектної діяльності в умовах педагогічного ВНЗ, яка має забезпечити підготовку:

- педагога, який розуміє закони суспільного розвитку, володіє широким світоглядом і високим рівнем культури, творчим мисленням, професійними знаннями, стійкою мотивацією і потребою в реалізації особистісного творчого потенціалу.

- вчителя-творця, який здатний на високому рівні проектувати матеріально-просторові та віртуальні об'єкти у побутовій і виробничій діяльності; який володіє системою художньо-проектних умінь і навичок, які дозволяють розв'язувати проектні завдання з використанням соціальних, технічних, економічних, функціональних, ергономічних, екологічних, естетичних чинників та новітніх інформаційних технологій.

- вчителя-методиста зі сформованими навичками самостійного освоєння науково-методичної інформації, інноваційних педагогічних технологій для систематичної самоосвіти й саморозвитку у галузі професійно-педагогічної, техніко-технологічної і художньо-проектної діяльності.

Використана література:

1. Бандуристий Ф. Ф. Методические принципы обучения школьников художественному проектированию (кружковая работа в 4-6 классах): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Ф. Ф. Бандуристий. – М., 1983. – 20 с.
2. Бровченко А. Формування фахової компетентності з основ етнодизайну у майбутніх учителів трудового навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 – теорія і методика навчання технологій / Бровченко Анатолій Іванович; Нац пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2011. – 20 с.

3. *Вроблявичюс Ю. Р.* Принципы организации выставок (методика преподавания основ художественного конструирования (проектирования) для художественно-графических факультетов педагогических институтов) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Ю. Р. Вроблявичюс. – М., 1981. – 22 с.
4. *Гервас О. М.* Пропедевтика дизайн-освіти учнів 5-9 класів у процесі трудового навчання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 – теорія і методика трудового навчання / Гервас Ольга Генадіївна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2006. – 20 с.
5. *Даниленко В. Я.* Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури ХХ століття (національний та глобалізаційний аспекти) : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства : 05.01.03 / Віктор Якович Даниленко ; Львів. нац. акад. мистецтв. – Львів, 2006. – 35 с.
6. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти / Постанова Кабінету міністрів України за № 1392 від 23 листопада 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/lists/show/1392-2011-p#n9>
7. *Иванов Ю. И.* Элементы технической эстетики на уроках труда (на материалах трудового обучения в V-VI классах) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Иванов Юрий Иванович. – М., 1969. – 19 с.
8. *Кадубовська С. С.* Формування фахових понять з художнього проектування у майбутніх учителів технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / С. С. Кадубовська ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2013. – 16 с.
9. *Ковешников А. И.* Теория и методика изучения основ дизайна в процессе профессиональной подготовки учителя изобразительного искусства : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 / А. И. Ковешников. – М., 1992. – 38 с.
10. *Куліш Л. А.* Методика навчання педагогічного веб-дизайну майбутніх учителів технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Л. А. Куліш ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2013. – 20 с.
11. *Легенький Ю. Г.* Дизайн: культурологія та естетика / Ю. Г. Легенький ; Київ. держ. ун-т технологій та дизайну. – К., 2000. – 272 с.
12. Навчальна програма. Трудове навчання 5–9 класи. (2012) [Електронний ресурс] / укл. : В. К. Сидоренко, Н. І. Боринець, В. Д. Боровко, В. М. Гащак та ін. – Режим доступу : http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/1349869088/
13. Навчальна програма. Трудове навчання: основи дизайну [для загальноосвітніх навчальних закладів нового типу : ліцеїв, гімназій, коледжів (5–9 класи)] // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2010. – № 9. – С. 13–34; № 10. – С. 29–48; № 11–12. – С. 11–30.
14. *Сидоренко В. Ф.* Генезис проектной культуры и эстетика дизайнерского творчества : автореф. дис. ... д-ра искусствоведения : 17.00.06 / Сидоренко Владимир Филиппович / ВНИИТЭ. – М., 1990. – 32 с.
15. *Слабко В. М.* Підготовка майбутніх учителів технологій до навчання основ дизайну у профільній школі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / В. М. Слабко. – К., 2012. – 18 с.
16. *Стельмашук О. В.* Підготовка майбутніх учителів дизайну і технологій у вищих навчальних закладах Великої Британії : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Стельмашук Олександр Зіновійович ; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2012. – 22 с.
17. Технології. 10–11 класи: Навчальна програма. Рівень стандарту, академічний рівень. Варіативні модулі. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. – 140 с.
18. Технології. 10–11 класи: Програма для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Технологічний напрям. Спеціалізація “Основи дизайну”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/1349869542/
19. *Фурса О. О.* Тенденції розвитку дизайн-освіти в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) : монографія / О. О. Фурса. – Луганськ : Вид-во “Ноулідж”, 2012. – 448 с.

References :

1. *Banduristyy F. F.* Metodicheskie printsipy obucheniya shkolnikov khudozhestvennomu proektirovaniyu (kruzhkovaya rabota v 4-6 klassakh) : avtoref. dis. ... kand. pед. nauk : 13.00.02 / F. F. Banduristyy. – М., 1983. – 20 s.
2. *Brovchenko A.* Formuvannya fakhovoi kompetentnosti z osnov etnodyzainu u maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia : avtoref. dys. ... kand. pед. nauk : 13.00.02 – teoriia i metodyka navchannia tekhnolohii / Brovchenko Anatalii Ivanovych ; Nats pед. un-t im. M. P. Drahomanova. – К., 2011. – 20 s.
3. *Vroblyavichyus Yu. R.* Printsipy organizatsii vystavok (metodika prepodavaniya osnov khudozhestvennogo konstruirovaniya (proektirovaniya) dlya khudozhestvenno-graficheskikh fakultetov pedagogicheskikh institutov) : avtoref. dis. ... kand. pед. nauk : 13.00.01 / Yu. R. Vroblyavichyus. – М., 1981. – 22 s.
4. *Hervas O. M.* Propedevtyka dizain-osvity uchniv 5-9 klasiv u protsesi trudovoho navchannia : avtoref. dys. ... kand. pед. nauk : 13.00.02 – teoriia i metodyka trudovoho navchannia / Hervas Olha Henadiivna ; Nats pед. un-t im. M. P. Drahomanova. – К., 2006. – 20 s.

5. *Danylenko V. Ya.* Dizain Ukrainy u svitovomu konteksti khudozhno-proektnoi kultury KhKh stolittia (natsionalnyi ta hlobalizatsiyni aspekty): avtoref. dys. ... d-ra mystetstvoznavstva : 05.01.03 / Viktor Yakovych Danylenko ; Lviv. nats. akad. mystets. – Lviv, 2006. – 35 s.
6. Derzhavnyi standart bazovoi i povnoi zahalnoi serednoi osvity / Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy za № 1392 vid 23 lystopada 2011 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/lists/show/1392-2011-p#n9>
7. *Ivanov Yu. I.* Elementy tekhnicheskoy estetiki na urokakh truda (na materialakh trudovogo obucheniya v V-VI klassakh) : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.01 / Ivanov Yuriy Ivanovich. – M., 1969. – 19 s.
8. *Kadubovska S. S.* Formuvannia fakhovykh poniat z khudozhnogo proektuvannia u maibutnikh uchyteliv tekhnolohii : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / S. S. Kadubovska ; Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova. – K., 2013. – 16 c.
9. *Koveshnikov A. I.* Teoriya i metodika izucheniya osnov dizayna v protsesse professionalnoy podgotovki uchitelya izobrazitel'nogo iskusstva : avtoref. dis. ... d-ra ped. nauk : 13.00.02 / A. I. Koveshnikov. – M., 1992. – 38 s.
10. *Kulish L. A.* Metodyka navchannia pedahohichnogo veb-dyzainu maibutnikh uchyteliv tekhnolohii : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / L. A. Kulish ; Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova. – K., 2013. – 20 c.
11. *Lehenkyi Yu. H.* Dizain: kulturolohiia ta estetyka / Yu. H. Lehenkyi ; Kyiv. derzh. un-t tekhnolohii ta dyzainu. – K., 2000. – 272 c.
12. Navchalna prohrama. Trudove navchannia 5 – 9 klasy. (2012) [Elektronnyi resurs] / ukl. : V. K. Sydorenko, N. I. Borynets, V. D. Borovko, V. M. Hashchak ta in. – Rezhym dostupu : http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/1349869088/
13. Navchalna prohrama. Trudove navchannia: osnovy dyzainu [dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv novoho typu : litseiv, himnazii, koledzhiv (5 – 9 klasy)] // Trudova pidhotovka v zakladakh osvity. – 2010. – № 9. – S. 13 – 34; № 10. – S. 29 – 48; № 11 – 12. – S. 11 – 30.
14. *Sidorenko V. F.* Genezis proektnoy kultury i estetika dizaynerskogo tvorchestva : avtoref. dis. ... d-ra iskusstvovedeniya : 17.00.06 / Sidorenko Vladimir Filippovich / VNIITE. – M., 1990. – 32 s.
15. *Slabko V. M.* Pidhotovka maibutnikh uchyteliv tekhnolohii do navchannia osnov dyzainu u profilnii shkoli : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / V. M. Slabko. – K., 2012. – 18 s.
16. *Stelmashchuk O. V.* Pidhotovka maibutnikh uchyteliv dyzainu i tekhnolohii u vyshchikh navchalnykh zakladakh Velykoi Brytanii : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 – teoriia i metodyka profesiinoi osvity / Stelmashchuk Oleksandr Zinoviiovych ; Ternopil'skyi nats. ped. un-t im. V. Hnatiuka. – Ternopil, 2012. – 22 s.
17. Tekhnolohii. 10 – 11 klasy: Navchalna prohrama. Riven standartu, akademichnyi riven. Variatyvni moduli. – Kamianets-Podil'skyi : Aksioma, 2010. – 140 s.
18. Tekhnolohii. 10 – 11 klasy: Prohrama dlia profilnogo navchannia uchniv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv. Tekhnolohichniy napriam. Spetsializatsiia "Osnovy dyzainu". [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/1349869542/
19. *Fursa O. O.* Tendentsii rozvytku dyzain-osvity v Ukraini (druha polovyna KhKh – pochatok KhKhI stolittia) : monohrafiia / O. O. Fursa. – Luhansk : Vyd-vo "Noulidzh", 2012. – 448 s.

Курач Н. С. Художественно-проектная подготовка будущих учителей технологий в педагогической теории и практике как педагогическая проблема.

Раскрывается сущность современных проблем технологического образования. Акцентируется внимание на необходимости пересмотра подходов к подготовке учителей технологий. Обосновывается важность обеспечения художественно-проектной составляющей подготовки студентов – будущих учителей в вузах. Подается ретроспективный анализ исследований в педагогической теории и практике в области дизайн-образования в целом и проблематики художественно-проектной подготовки будущих учителей технологий в частности. Выделены основные задачи творческой художественно-проектной деятельности студентов в условиях педагогического вуза.

Ключевые слова: *будущие учителя технологий, художественно-проектная подготовка, дизайн-образование, педагогическая теория, проблема подготовки учителей.*

Kurach M. S. Artistically-project preparation of future teachers of technologies in a pedagogical theory and practice as a pedagogical problem.

The essence of the modern problems of technological education is revealed in the given article. The attention is focused on the urgent need towards the review of the approaches to the technology teachers preparation. The importance of art and project constituent students' preparation – future ones in higher educational establishments is justified. The retrospective research analysis in pedagogical theory and practice in the sphere of design-education in general and the issues of art and project preparation of the would be

teachers of technology is given, in particular. The main tasks of creative art and project students' activity in the circumstances of higher educational establishment are identified.

Keywords: *would be teachers of technologies, art and project preparation, design education, pedagogical theory, the problem of teachers' preparation*

УДК 378.017

Курок В. П.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВІДБОРУ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті обґрунтовано необхідність удосконалення змісту та структури навчання майбутніх учителів технологій; запропоновано в основу конструювання змісту та структури навчання покласти синтез наукових знань, який може бути реалізований на трьох рівнях: методологічному, дидактичному та прикладному; зацентовано увагу на необхідності реалізації інтеграційних підходів до створення цілої низки принципово нових навчальних дисциплін, що зумовлено багатогранністю змістовних ліній у підготовці майбутніх учителів технологій.

Ключові слова: *зміст та структура навчання, навчальний предмет, інтеграційний підхід, мета освіти, дидактична основа.*

Державним стандартом базової і повної середньої освіти через зміст освітньої галузі “Технологія” забезпечується: ознайомлення та залучення учнів до різних видів діяльності, формування необхідних для цього знань і вмінь, навчання учнів способів поведінки з різноманітними засобами праці. Це вимагає суттєвого вдосконалення змісту і структури навчання майбутніх учителів технологій. Важливу роль у розв’язанні цього питання відіграють інтеграційні процеси.

Синтез наукових знань, покладений в основу конструювання структури і змісту навчання, може бути реалізований на трьох рівнях: методологічному, дидактичному та прикладному. У наш час інтеграційні процеси в теорії навчання здебільшого відбуваються на прикладному рівні. Це означає, що інтеграція являє собою цілеспрямоване дидактично обґрунтоване об’єднання певних навчальних дисциплін у самостійні нові педагогічні системи цільового призначення, спрямовані на забезпечення цілісності знань і вмінь.

Залежно від інтеграційних факторів, у теорії навчання описують два різновиди інтеграції: предметну (спрямовану на всебічне вивчення певного складного об’єкта) та інтеграцію за методом (коли загальний метод чи загальнонауковий принцип застосовують для вивчення конкретних об’єктів пізнання – фізичних, технічних, біологічних, соціальних тощо).

Багатогранність змістових ліній у підготовці вчителя технологій, основне місце в якій належить психолого-педагогічним і технічним знанням, зумовлює необхідність реалізації інтеграційних підходів до створення цілої науки принципово нових навчальних дисциплін. Звідси й нагальність вимог щодо обґрунтування доцільності, логічності та необхідності введення тих чи тих дисциплін до змісту професійної підготовки фахівця, критеріїв відбору змісту цих навчальних дисциплін і послідовності їх вивчення у вищому освітньому закладі. Без розв’язання цих питань навряд чи можна говорити про створення продуманої й обґрунтованої системи підготовки вчителя трудового навчання у вищому освітньому закладі.

Логіка викладу вмотивовує доцільність осмислення наукових поглядів на поняття “навчальний предмет”, відбір змісту та структурування навчального предмета. Багато педагогів-дослідників вважали, що навчальний предмет слід ототожнювати з певною